



Suezská krize



V roce 1956 se vyhrotil problém v Suezském průplavu, který skončil krátkým a předem dohodnutým vojenským konfliktem.

Suezský průplav byl otevřen roku 1869. Tento průplav bylo svrchované Egyptské území a vlastnila jej společnost Suezský národní kanál. Bylo na něj nahlíženo jako na část osmanské říše. 1875 Britská vláda vyplatila egyptský podíl a dál sdílela tento prostor s francouzskými soukromými investory. 1882 během cizího zásahu v Egyptě britská vláda přebrala kontrolu nad průplavem, nejen proto, že kanál byl pro Británii důležitá spojka s koloniemi.





Hlavními státy, které byly zapleteny do Suezského konfliktu byly Francie, Velká Británie a Izrael. 26. července 1956 nacionalistická vláda Gamala Abdula Násira znárodňuje průplav a tím i společnost Suez canal company, která jej provozovala. Tímto průplavem procházely dvě třetiny ropy spotřebované v západní Evropě, což pro výše zmíněné státy tvořilo důvod k válce. K tomu se samozřejmě přidaly například důvody koloniální. Izrael chtěl do války s cílem oslabit nejsilnější arabský stát z něhož proudily záškodnické síly a také chtěl otevřít Suez k vlastní přepravě.



Celá akce byla naplánována ve Francii. Konflikt měl začít útokem Izraele přes pásmo Gazy a Sinai na průplav a tak se stalo 29. října 1956. Francie a Británie měly být v roli mírotvůrců a zasáhnout jako neutrální síly mezi dvě armády a tak převzít kontrolu nad Suezem a svrhnout Násirův režim. 5. listopadu se Izraelské jednotky zmocnili Šarm-al Šejchu. Britsko francouzské bombardování začalo 30. října. Další francouzské a britské síly byly zakotveny na Maltě a 6. listopadu královské námořnictvo zaútočilo.





Proti této akci se postavili USA a donutili zmíněné státy, pod pohrůžkou svrnutí britské měny, aby z akce vycouvaly. Tehdejším presidentem byl Eisenhower o jehož motivaci se dodnes spekuluje. Jeden názor je, že chtěl zapůsobit na voliče a nebo například chtěly spojené státy tak brzo po druhé světové válce zachovat nestrannost. Britský premiér Antony Eden považoval za svou povinnost neustoupit před egyptským diktátorem. Do tohoto konfliktu se také vložilo SSSR a hrozilo napadnutím Francie a Velké Británie a tím rozšíření konfliktu. Brzy po konfliktu se Násir stal spojencem Sovětského svazu a ten získal kontrolu nad blízkým východem.

Dnes, s odstupem pěti desetiletí, mnozí Američané dávají za pravdu britskému premiéru Edenovi, který v Násirovi viděl nového Mussoliniho nebo Hitlera. Například američtí neokonzervativci se domnívají, že by bývalo správné - politicky i morálně - Násira tehdy odstranit, a to i pomocí invaze. Mezi řádky tím vlastně říkají, že USA udělaly chybu, když nebyly loajální vůči svým evropským spojencům.





Od doby kdy USA zakročily v Suezu se Británie od nich distancovala a prováděla svou vlastní politiku na blízkém východě. Tento stav dlouho přetrvával. Naopak od té doby je USA největším spojencem Izraele. V roce 1957 konflikt skončil. Britský premiér Eden odstoupil s funkce, Izraelská armáda se stáhla a byly nasazeny jednotky Organizace spojených národů.

